

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті
Северо-Казахстанский университет имени М. Козыбаева

Агротехнологиялық факультеті/Агротехнологический факультет
«Агрономия және орман шаруашылығы» кафедрасы/ кафедра «Агрономия и
лесоводство»

БЕКІТЕМІН/УТВЕРЖДАЮ

Член Правления по академическим вопросам

Апергенова Р.С.

« 4 » мая 2024 ж./г.

ТАЛАПҚЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ
(жоғары және арнайы орта білім беру негізіндегі жеделдетілген)
6В08101 «Агрономия» бағыты бойынша қазақ тілінде оқыту

ПРОГРАММА ВСТУПИТЕЛЬНОГО ЭКЗАМЕНА ДЛЯ АБИТУРИЕНТОВ
(на базе среднеспециального образования)
по группе образовательных программ 6В08101 «Агрономия»
с казахским языком обучения

Петропавл 2024 ж./ Петропавловск 2024 г.

Программа разработана:

1. Кантарбаева Э.Е., «Агрономия және орман шаруашылығы» кафедрасының аға оқытушысы, PhD докторы *Э.Е.*
2. Муканова Ф.К., «Агрономия және орман шаруашылығы» кафедрасының аға оқытушысы, магистр *Ф.К.*
3. Байсеит Г.А., «Агрономия және орман шаруашылығы» кафедрасының оқытушысы, магистр *Г.А.*

6В08101 «Агрономия» ББ бойынша талапкерлерге арналған түсу емтиханының бағдарламасы (жоғары және арнаулы орта білім базасында)

Отырыстарда қаралды және бекітуге ұсынылды:

Университеттің академиялық кеңесі

хаттама № 12 «04» 05 2024 ж.

Университеттің академиялық кеңесінің төрағасы
Апергенова Р.С. Апергенова Р.С.

Агротехнологиялық факультетінің академиялық сапа жөніндегі кеңесі

хаттама № 5 «02» 05 2024 ж.

Агротехнологиялық факультетінің академиялық сапа жөніндегі кеңесінің төрағасы
Кошугулова Г.М. Кошугулова Г.М.

«Агрономия және орман шаруашылығы» кафедрасы

хаттама № 9 «23» 04 2024ж.

Кафедра меңгерушісінің м. а. *Темирбулатова А.К.* Темирбулатова А.К..

Қабылдау емтиханын ұйымдастыру және өткізу

Қабылдау емтиханын өткізу 6B08101 «Агрономия» білім беру бағдарламасын игеруге түсушінің дайындық дәрежесін анықтау болып табылады

"Орман ресурстары және орман шаруашылығы".

6B08101 «Агрономия» білім беру бағдарламасы бойынша оқуға түсетін талапкерлермен жоғары және орта арнаулы білім беру базасында әңгімелесу өткізуге арналған бағдарлама даярлауға арналған сұрақтар мен әдебиеттер тізімін қамтиды.

Емтихан кезінде талапкер зерттеу және қолданбалы сипаттағы нақты теориялық және практикалық мәселелерді шешу үшін қажетті білімді, дағдыларды және жағдайларды тиімді қолдана білу қабілетін көрсетуі керек, сонымен қатар теориялық материалда және негізгі дереккөздерді (әдебиет, ғылыми, оқу басылымдары) таңдауда бағдарлануы керек.

Бағалау критерийлері

Түсу емтиханының нәтижелері бойынша білім алушылардың білімін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесі бойынша бағалар қойылады. Бұл ретте үміткердің теориялық және практикалық дайындық деңгейі ескеріледі.

Комиссия анықтайды:

* теориялық және практикалық дайындық деңгейінің техникалық және кәсіптік білім берудің белгіленген жалпыға міндетті стандарттарына сәйкестігі;

* өндірістік оқыту, жалпы кәсіптік және арнайы пәндер бойынша білімнің, іскерліктің және практикалық дағдылардың нақты деңгейі, олардың мамандық бойынша оқу бағдарламалары мен білікті сипаттамалардың талаптарына сәйкестігі.

Түсу емтиханын тапсыру нәтижелері қабылдау комиссиясы отырысының хаттамаларына қол қойылғаннан кейін олар өткізілген күні жарияланады.

Қабылдау емтиханын бағалау критерийлері 1-кестеде көрсетілген.

Таблица 1. Критерии оценивания вступительного экзамена

Кесте 1. Қабылдау емтиханын бағалау критерийлері

бағалау алфавитті к жүйе бойынша	Білімді, іскерлікті, дағдыларды және құзыреттілікті бағалау критерийлері	Балл	%-дық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап берілген, ұғымдармен еркін жұмыс жасауда, оның маңызды және маңызды емес белгілерін, себеп-салдарлық байланыстарын ажырата білуде көрінетін объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетілген. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап ғылым тұрғысынан тұжырымдалған, әдеби тілде баяндалған, қисынды, дәлелді, білім алушының авторлық ұстанымын көрсетеді. Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап беріледі, объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетіледі, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылады; жауап ретінде ашылатын ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық реттілік байқалады. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап әдеби тілде ғылым тұрғысынан берілген. Білім алушыларға түзетілген ұғымды анықтауда кемшіліктер жіберілуі мүмкін жауап беру процесінде өздігінен.	4	95-100	Өте жақсы
A-	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап беріледі, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылады; жауап ретінде ашылатын ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық реттілік байқалады. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап әдеби тілде ғылым тұрғысынан берілген. Білім алушыларға түзетілген ұғымды анықтауда кемшіліктер жіберілуі мүмкін жауап беру процесінде өздігінен.	3,67	90-94	
B+	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап беріледі, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылады; жауапта анықталған	3,33	85-89	
B	жауапта анықталған	3,0	80-84	
B-	тұжырымдамалардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық реттілік байқалады. Жауап әдеби тілде ғылым тұрғысынан берілген. Жауапта оқытушының көмегімен білім алушыға түзетілген кемшіліктер жіберілді. Қойылған сұраққа толық, толық жауап берілді, маңызды және маңызды емес белгілерді, себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілді. Жауап нақты құрылымдалған, логикалық, әдеби тілде ғылым тұрғысынан баяндалған. Оқытушының көмегімен білім алушыға түзетілген кемшіліктер немесе елеусіз қателіктер жіберілуі мүмкін. Қойылған сұраққа толық, егжей - тегжейлі жауап берілді, маңызды және маңызды емес белгілерді, себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілген. Жауап анық ғылым тұрғысынан құрылымдалған, қисынды, баяндалған.	2,67	75-79	жақсы
C+	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап берілген, ұғымдармен еркін жұмыс жасауда, оның маңызды және маңызды емес белгілерін, себеп-салдарлық байланыстарын ажырата білуде көрінетін объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетілген. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап ғылым тұрғысынан тұжырымдалған, әдеби тілде баяндалған, қисынды, дәлелді, білім алушының авторлық ұстанымын көрсетеді. Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап беріледі, объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетіледі, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылады; жауап ретінде ашылатын ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық реттілік байқалады. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап әдеби тілде ғылым тұрғысынан берілген. Білім алушыларға түзетілген ұғымды анықтауда кемшіліктер жіберілуі мүмкін жауап беру процесінде өздігінен.	2,33	70-74	

C	Қойылған сұраққа толық, бірақ жеткіліксіз дәйекті жауап берілген, бірақ	2,0	65-69	
C-	сонымен бірге маңызды және маңызды емес белгілер мен себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілген. Жауап логикалық және ғылым тұрғысынан берілген. Негізгі ұғымдарды анықтауда 1-2 қателік жіберілуі мүмкін, оны студент өз бетінше түзете алмайды. Толық емес және толық емес жауап берілген. Презентацияның логикасы мен дәйектілігі бұзушылықтарға ие. Ұғымдарды ашуда, терминдерді қолдануда қателіктер жіберілді. Білім алушы елеулі және елеусіз белгілерді және себеп-салдарлық байланыстарды дербес ажырата алмайды. Білім алушы жалпыланған білімді мысалдармен олардың негізгі ережелерін тек оқытушының көмегімен дәлелдей отырып нақтылай алады. Толық жауап берілмейді, презентацияның логикасы мен дәйектілігі айтарлықтай бұзушылықтарға ие. Студенттердің олардың маңызды және маңызды емес белгілері мен байланыстарын түсінбеуі салдарынан ашылған ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін анықтауда өрескел қателіктер жіберілді. Жауапта тұжырымдар жоқ. Жалпыланған білімнің нақты көріністерін ашу мүмкіндігі көрсетілмеген. Толық жауап берілмейді. Презентацияның қисындылығы жоқ. Білім алушыға дәлелдеу қиын. Терминдердің анықтамаларындағы, фактілерді, құбылыстарды сипаттаудағы маңызды қателіктер массасы. Жауапта тұжырымдар жоқ. Толық жауап берілмейді, бұл маңызды қателіктермен анықтамалармен сұрақ тақырыбы бойынша шашыраңқы білім. Фрагментация бар, логикалық емес тұсаукесерлер.	1,67	60-64	
D+		1,33	55-59	
D		1,0	50-54	қанағаттанарлық
F	Пәннің негізгі сұрақтары бойынша жауаптар алынған жоқ	0	0-49	қанағаттанарлықсыз

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Осы бағдарлама түсу емтиханының мазмұнын анықтайды - жоғары және орта арнаулы білім беру базасындағы талапкерлермен әңгімелесу. 6B08101 «Агрономия» ББ түсу емтиханының бағдарламасы орта арнаулы және жоғары білімнің МЖМБС сәйкес әзірленді.

Бағдарлама "Агрономия және орман шаруашылығы" кафедрасында әзірленген және 6B08101 «Агрономия» ББ бойынша оқуға түсу емтиханын (әңгімелесу) дайындауға және өткізуге арналған.

Бағдарламада емтиханды ұйымдастыру және өткізу туралы жалпы мәліметтер, Білімі оқуға түсушілердің теориялық дайындық деңгейін анықтайтын тақырыптар мен сұрақтардың тізімі, әр пән бойынша әдебиеттер тізімі, бағалау критерийлері бар. Әңгімелесу кезінде талапкер білімін көрсетіп, қойылған сұрақтарға қысқаша және түсінікті жауап бере білуі тиіс.

"Биология" пәні бойынша кіріспе әнгімелесу өткізуге арналған сұрақтар:

1. Биосферадағы биологиялық цикл қамтамасыз етіледі.
Биосферадағы биологиялық цикл туралы түсінік. Заттар айналымының түрлері. Биосфера заттарының түрлері.
2. Фитоценоз.
Фитоценоз ұғымы. Фитоценоздың табиғаты туралы көзқарастардың дамуы. Фитоценоздың қалыптасуы. Ұйымдастыру факторлары. Фитоценоздың қоршаған ортаға әсері. Құрылымы. Жіктеу. Белгілері.
3. Қалампыр тұқымдасының негізгі белгілері.
Ботаникалық сипаттамасы. Шығу және таралу. Зерттеу тарихы және жіктелуі.
4. Жәндіктермен қоректенетін өсімдіктер.
Жәндіктермен қоректенетін өсімдіктер туралы түсінік. Тарихи Ақпарат және зерттеу. Тұзақтардың механизмдері мен түрлері.
5. Қарапайым моноподиальды гүлшоғырлар.
Тұжырымдама және сипаттама. Моноподиальды қарапайым гүлшоғырлардың негізгі түрлері.
6. Құрғақ бір тұқымды жемістер.
Биологиялық сипаттамасы. Құрғақ бір тұқымды жемістердің түрлері.
7. Өсімдіктердің жіктелуі. Сипаттама. Әдістер тобы.
8. Балдырлардың айрықша белгілері.
Балдырлардың құрылымы. Өмірлік циклдің ерекшеліктері. Балдырлардың түрлері мен қолданылуы.
9. Қоңырбастар тұқымдастары негізгі белгілері.
Таралуы және тіршілік ету ортасы. Тұқымдастардың ботаникалық сипаттамасы. Жіктеу. Қоңырбастардың негізгі ерекшеліктері, оларды басқа өсімдіктерден ажыратады.
10. Флоэма, флоэма құрамы.
Флоэма ұғымы. Флоэманың құрамы. Бастапқы флоэма. Екінші флоэма.
11. Моноидты тармақталу.
Моноподиальды тармақталу ұғымы. Моноподиальды тармақталу кезіндегі вариациялар.
12. Өсімдік бүршіктерінің жіктелуі.
Өсімдік бүршіктері туралы түсінік. Өсімдік бүршігінің құрылымы. Өсімдік бүршіктерінің түрлері мен жіктелуі.
13. Ботаникалық география.
Ғылым тарихы. Зерттеу нысандары. Салалар.
14. Өсімдіктердің тіршілігі.
Қарқындылығы. Даму дәрежелері.
15. Зигомицеттер класындағы саңырауқұлақтардың айрықша белгілері.
Зигомицеттер класының сипаттамасы. Өмірлік цикл. Таксономия. Рөлі зигомицеттер табиғатта және адам өмірінде.

17. Базидиомицеттер класындағы саңырауқұлақтар.
Ерекшеліктері. Өмірлік цикл. Экологиялық функциялар. Дамуы базидиомицеттер.
18. Жоғары споралы өсімдіктер.
Жоғары споралы өсімдіктердің сипаттамасы. Жоғары споралы өсімдіктердің жіктелуі.
19. Алға тұқымдастары.
Алғы өсімдіктердің жалпы сипаттамасы. Таралу аймақтары. Алғы өсімдіктердің жіктелуі.
20. Қаракұмық Тұқымдасы.
Қаракұмық тұқымдасының жүйелі жағдайы. Сипаттамалық ерекшеліктері. Тарату.
21. Антропогендік экологиялық факторлар.
Антропогендік экологиялық факторлар. Антропогендік факторлардың категориялары.
Антропогендік әсерлердің түрлері. Антропогендік факторлардың теріс және оң салдары.

"Агрономия негіздері" пәні бойынша кіріспе әңгімелесу өткізуге арналған сұрақтар:

1. Егіншілік заңдары.
Ауыл шаруашылығы дақылдарының өмір сүру жағдайлары және оларды реттеу тәсілдері. Егінді бағдарламалау.
2. Арамшөптердің зияны.
Арамшөптермен күресу шаралары. Кәмелетке толмаған арамшөптерді зерттеу.
3. Көпжылдық арамшөптер.
Тарату. Күрес шаралары. Химиялық өңдеуді қолдану.
4. Негізгі және жер үсті өңдеу.
Өңдеу түрлері мен құралдары. Топырақты өңдеу.
5. Ауыспалы егістің мәні.
Ауыл шаруашылығы дақылдарының топтарымен танысу. Мәдениеттерді прекурсорлар ретінде бағалау. Ауыспалы егістерді құрастыру.
6. Климаттың, өсімдіктердің, аналық жыныстардың топырақ түзілу процесіне әсері.
Топырақтың су қасиеттері. Топырақ ортасының реакциясы. Топырақтың ауа режимі. Топырақтың құнарлылығы.
7. Жәндіктер туралы ғылымның (энтмология) маңызы мен дамуы.
Егістік дақылдарының полифагиялық зиянкестері. Ауылшаруашылық зиянкестерімен күресу шаралары.
8. Гербицидтер.
Түрлері. Қолдану. А / ш дақылдарының әртүрлі түрлеріне шығын нормасы.
9. Өсімдік аурулары (фитопатология) ғылымының даму тарихы. Өсімдік ауруларын жіктеу принциптері. Аурулармен күресу шаралары. Дәнді дақылдар, дәнді бұршақ және басқа дақылдардың аурулары.
10. Дәнді дақылдардың морфологиялық сипаттамасы. Олардың айырмашылықтары, дәнді дақылдарды астық, гүлшоғыры бойынша анықтау. Дәнді дақылдардың өсу фазалары.
11. Органикалық және минералды тыңайтқыштар.
Түрлері. Қолдану. Доза.
12. Көпжылдық шөптер.
Оларды өсіру ерекшеліктері. Шөп, пішен жинау. Гербарий бойынша көпжылдық шөптерді анықтау.
13. Бидай.
Экономикалық пайдалану. Бидай түрлерінің масақ пен астық бойынша айырмашылығы. Дәнді дақылдардың өсу және даму фазалары. Жем дайындаудағы әр фазаның мәні.
14. Бұршақ.
Экономикалық пайдалану. Өсу және даму кезеңдері. Тазалау.

15. Тыңайтқыштардың негізгі түрлері.
Тыңайтқыштарды қолдану жүйесін дамыту. Жеке дақылдарды ұрықтандыру жүйесі.
16. Негізгі дақылдарды өсіру технологиялары.
Майлы дақылдардың өсу және даму кезеңдері. Ауыл шаруашылығы дақылдарын жинауда жинау-көлік кешендерін қолдану.
17. Жеміс дақылдары.
Жіктеу. Биологиялық ерекшеліктері. Жеміс-жидек дақылдарының отырғызу материалын өсіру технологиясы. Бақша төсеу. Жас және жемісті бақшаға күтім жасау. Егін жинау.
18. Картоп.
Маңыздылығы, таралу аймақтары, морфологиясы, биологиясы және өсіру технологиясы.
19. Жүгері.
Маңыздылығы, таралу аймақтары, морфологиясы, биологиясы және өсіру технологиясы.
6. Өсімдік тіршілігінің факторлары.
Жарыққа, ылғалға, жылуға, қуат көздеріне қойылатын талап.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Третьяков Н.Н., Ягодин Б.А., Тумекоев А.М. Основы агрономии. - М.: ИРПО; Изд. Центр «Академия», 1998.
2. Шаяхметова А.С., Стрелец А.В. Учебно-методическое пособие «Органическое земледелие», Петропавловск, 2016.
3. Кузнецов А.В. Природное земледелие: микориза, гумус и другие помощники, Москва, 2012.
4. Ауэзов А.А., Атакулов Т.А., Сулейменова Н.Ш. Жанабаев К.Ш. Земледелие.- Алматы, 2012.
5. Жоламанов К.К. Учебно-методическое пособие. «Зональная системы земледелия», Алматы, 2004.
6. Иванников А.В., Шрамко Н.В., Мукажанов К.М. Земледелие Северного Казахстана Астана, 2004, Практикум по земледелию, Карипов Р.Х., учебное пособие, Астана 2002.
7. Сафронов А.Ф. Система земледелия.- М.Колос, 2006
8. Яковлев Г.П., Челомбитко В.А. Ботаника. - Спб., 2003.
9. Барабанов Е.И. Ботаника. – М.: Академия, 2006.